

Înalta Curte de Casație și Justiție

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

Decizie nr. 4/2014 din 12/05/2014

Dosar nr. 4/1/2014/HP/P

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 434 din 13/06/2014

Corina Michaela Jîjîie - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Geanina Cristina Arghir - judecător la Secția penală
Francisca Vasile - judecător la Secția penală
Luminița Livia Zglimbea - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală
Angela Dagne - judecător la Secția penală
Cristina Rotaru Radu - judecător la Secția penală - judecător-raportor
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Sofica Dumitrașcu - judecător la Secția penală
Alina Gabriela Păun - magistrat-asistent

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală ce formează obiectul Dosarului nr. 4/1/2014/HP/P a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁴ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Corina Michaela Jîjîie.

La ședința de judecată participă doamna Alina Gabriela Păun, magistrat-asistent în cadrul Secției penale, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna Iuliana Nedelcu, procuror șef al Secției judiciare al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București Secția I penală în Dosarul nr. 200/93/2014 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării de principiu a problemei de drept vizând aplicarea dispozițiilor art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosarul cauzei au fost depuse hotărâri relevante în materie pronunțate de instanțele judecătorești de la nivelul Curții de Apel Alba Iulia, Curții de Apel Brașov, Curții de Apel Constanța, Curții de Apel Craiova, Curții de Apel Galați, Curții de Apel Iași, Curții de Apel Pitești, Curții de Apel Oradea, Curții de Apel Târgu Mureș, opiniile formulate de specialiștii catedrei de drept penal din cadrul Facultății de Drept a Universității București, de specialiștii Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române, precum și raportul întocmit de judecătorul-raportor.

Se mai referă că raportul a fost comunicat părții, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (9) din noul Cod de procedură penală, la data de 7 aprilie 2014, însă la dosar nu s-au depus puncte de vedere din partea acesteia privind chestiunea de drept supusă judecării.

Reprezentantul Parchetului a susținut opinia procurorului general, solicitând pronunțarea unei decizii prin care problema de drept supusă dezlegării în cauza de față să primească următoarea rezolvare: "Prevederile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal sunt aplicabile faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014."

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecător Corina

Michaela Jijie, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

Asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Curtea de Apel București, Secția I penală, a dispus, prin încheierea din data de 20 februarie 2014 în Dosarul nr. 200/93/2014 aflat pe rolul acestei instanțe, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în temeiul dispozițiilor art. 475 din Codul de procedură penală, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând aplicabilitatea dispozițiilor art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

II. Expunerea succintă a cauzei ce formează obiectul Dosarului nr. 200/93/2014 aflat pe rolul Curții de Apel București, Secția I penală.

Fiind sesizat, potrivit dispozițiilor Hotărârii Guvernului nr. 863/2013 și art. 23 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 116/2013 privind măsurile necesare pentru funcționarea comisiilor de evaluare din penitenciare, din centrele de reeducare și din centrele de reținere și arestare preventivă, precum și pentru stabilirea unor măsuri în vederea bunei funcționări a instanțelor pe durata desfășurării activității acestor comisii), de către Comisia de evaluare a incidenței aplicării legii penale mai favorabile, constituită în cadrul Penitenciarului Jilava pentru a hotărî cu privire la aplicarea legii penale mai favorabile în cazul condamnatului H.F.M., din perspectiva prevederilor art. 6 din Codul penal, în raport cu pedeapsa de 6 luni închisoare la care acesta a fost condamnat, pentru o faptă comisă în minorat, prin Sentința penală nr. 641/2007 a Judecătoria Sectorului 2 București și care ulterior, ca efect al revocării beneficiului suspendării executării pedepsei sub supraveghere, a fost cumulată aritmetic cu pedeapsa de 6 ani și 6 luni închisoare aplicată aceluiași inculpat prin Sentința penală nr. 528 din data de 2 august 2010, pronunțată de Tribunalul București, Secția a II-a penală, definitivă prin Decizia nr. 268 din 15 decembrie 2010, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, Tribunalul Ilfov - Secția penală, prin Sentința penală nr. 25 din data de 1 februarie 2014 a dispus respingerea ca neîntemeiată a contestației la executare puse pe rolul instanței în baza respectivei sesizări.

Pentru a hotărî astfel, Tribunalul a reținut următoarele:

Prin Sentința penală nr. 528 din data de 2 august 2010, pronunțată de Tribunalul București - Secția a II-a penală, definitivă prin Decizia nr. 268 din 15 decembrie 2010, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală, în baza art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu aplicarea art. 41 alin. (2) din Codul penal, art. 74 alin. 1 lit. c) din Codul penal, art. 76 alin. 1 lit. a) din Codul penal și art. 80 din Codul penal a fost condamnat inculpatul H.F.M. la o pedeapsă de 6 ani și 6 luni închisoare.

În baza art. 65 din Codul penal s-a aplicat inculpatului pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal pe o perioadă de 4 ani după executarea pedepsei principale.

În baza art. 86⁴ alin. 1 raportat la art. 83 alin. 1 din Codul penal a fost revocată suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei de 6 luni închisoare, aplicată inculpatului prin Sentința penală nr. 641 din 22 iunie 2007, pronunțată de Judecătoria Sectorului 2, modificată și rămasă definitivă prin Decizia penală nr. 714 din 19 noiembrie 2007 a Tribunalului București, Secția I penală, și s-a dispus executarea în întregime a acesteia, fără a fi contopită cu pedeapsa aplicată în cauză, inculpatul având de executat în final 7 ani închisoare și 4 ani interzicerea drepturilor prevăzute de art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal.

S-a făcut aplicarea dispozițiilor art. 71 și art. 64 alin. 1 lit. a) teza a II-a și lit. b) din Codul penal.

În baza art. 350 din Codul de procedură penală s-a menținut starea de arest a inculpatului.

În baza art. 88 din Codul penal s-a dedus durata reținerii și a arestării preventive a inculpatului de la 26 februarie 2010 la zi.

În baza sentinței penale menționate s-a emis M.E.P.I. nr. 921 din 28 ianuarie 2011 emis de către Tribunalul București

- Secția a II-a penală, executarea pedepsei începând la data de 26 februarie 2010.

Față de situația de fapt reținută, Tribunalul a constatat că persoana condamnatului H.F.M. se află în situația prevăzută de art. 44 din Codul penal, care reglementează pluralitatea intermediară, iar conform art. 44 alin. (2) din Codul penal, în caz de pluralitate intermediară, se aplică regulile de la concursul de infracțiuni.

Totodată, s-a reținut că potrivit art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, în cazul săvârșirii a două infracțiuni, dintre care una în timpul minorității și una după majorat, pentru infracțiunea comisă în timpul minorității se ia o măsură educativă, iar pentru infracțiunea săvârșită după majorat se stabilește o pedeapsă, după care, dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative ori din restul rămas neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat.

Tribunalul a constatat că numitul H.F.M. a suferit o condamnare de 6 luni închisoare aplicată prin Sentința penală nr. 641/2007, pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 181 din Codul penal cu aplicarea art. 99 din Codul penal și art. 86⁴ din Codul penal, iar prin Sentința penală nr. 528 din 2 august 2010, pronunțată de Tribunalul București - Secția a II-a penală s-a dispus revocarea acestei pedepse de 6 luni închisoare și adăugarea la pedeapsa de 6 ani și 6 luni închisoare, inculpatul având de executat în final 7 ani închisoare.

S-a precizat că în cazul în care instanța ar aplica dispozițiile art. 6 alin. (4) din Codul penal, în sensul înlocuirii pedepsei de 6 luni închisoare cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție, conform art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, instanța ar trebui să ia măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii, adică 6 luni, iar conform art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, dat fiind că numitul H.F.M. a fost condamnat pentru infracțiunea prevăzută de art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 143/2000 cu aplicarea art. 41 alin. 2 din Codul penal la pedeapsa de 6 ani și 6 luni închisoare, să aplice pedeapsa închisorii de 6 ani și 6 luni la care s-ar adăuga 3 ani - spor prevăzut de art. 36 din Codul penal (pentru infracțiunea săvârșită în formă continuată), care s-ar majora cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative de 6 luni, rezultanta fiind mai mare de 7 ani închisoare cât are de executat acesta în prezent, creându-se acestuia o situație mai defavorabilă decât cea prezentă.

Având în vedere cele mai sus menționate, Tribunalul a constatat că doar înlocuirea pedepsei de 6 luni închisoare cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe aceeași perioadă, fără a urma algoritmul prevăzut de art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, deoarece i s-ar crea acestuia o situație mai grea, face ca această înlocuire a pedepsei închisorii cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție să fie fără efecte juridice în ceea ce îl privește pe condamnat la acest moment, dat fiind că restul de pedeapsă ce se cere a fi înlocuită cu măsura educativă a intrat în concurs cu o altă pedeapsă.

Totodată, s-a apreciat că măsura se impune și datorită faptului că rațiunea dispozițiilor art. 6 din Codul penal nu este aceea de a-l aduce pe condamnat în situația aceluia care s-ar fi aflat dacă succesiunea de legi ar fi intervenit în cursul procesului, ci doar de a garanta respectarea principiului legalității, în sensul ca minorul să beneficieze de o măsură educativă, iar în cazul în care aceasta intră în concurs cu o infracțiune pentru care s-a aplicat o pedeapsă în majorat, să beneficieze de dispozițiile legii noi, în cazul în care regimul sancționator al pluralității de infracțiuni prevăzute de art. 129 din Codul penal este favorabil inculpatului în comparație cu dispozițiile referitoare la regimul sancționator al pluralității de infracțiuni prevăzute de Codul penal din 1968.

Împotriva Sentinței penale nr. 25 din 1 februarie 2014 pronunțate de Tribunalul Ilfov - Secția penală în Dosarul nr. 200/93/2014 a formulat contestație condamnatul H.F.M., solicitând, în esență, admiterea contestației, desființarea sentinței și, pe fond, admiterea sesizării Comisiei de evaluare a incidenței aplicării legii penale mai favorabile, urmând ca cele 6 luni închisoare, pentru care comisia din cadrul Penitenciarului Jilava a solicitat înlocuirea cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție, să se considere executate.

Curtea de Apel București, Secția I penală, examinând încheierea contestată în raport cu situația de fapt reținută, cu probele administrate, cu opinia exprimată de comisie și cu criticile formulate, a constatat că soluționarea acestei cauze depinde de dezlegarea, de principiu, a unei chestiuni de drept, referitoare la aplicarea dispozițiilor art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

III. Punctul de vedere al Curții de Apel București, Secția I penală, cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită.

Redarea normelor de drept interne ce urmează a fi supuse dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție:

- art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal:

"(4) Dacă în termenul de încercare al suspendării executării unei pedepse pentru infracțiuni comise în timpul minorității condamnatul a săvârșit din nou o infracțiune, instanța revocă suspendarea și înlocuiește pedeapsa potrivit alin. (2) sau (3), după care:

a) dacă noua infracțiune a fost comisă în timpul minorității, se stabilește și pentru aceasta o măsură educativă, iar apoi se aplică măsura educativă cea mai grea;

b) dacă noua infracțiune a fost comisă după majorat, se aplică o sancțiune rezultantă stabilită potrivit art. 129 alin. (2) din Codul penal."

- art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal:

"(2) În cazul săvârșirii a două infracțiuni, dintre care una în timpul minorității și una după majorat, pentru infracțiunea comisă în timpul minorității se ia o măsură educativă, iar pentru infracțiunea săvârșită după majorat se stabilește o pedeapsă, după care:

a) dacă măsura educativă este neprivativă de libertate, se execută numai pedeapsa;

b) dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative ori din restul rămas neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat;

c) dacă pedeapsa aplicată pentru infracțiunea săvârșită după majorat este detențiunea pe viață, se execută numai această pedeapsă;

d) dacă măsura educativă este privativă de libertate iar pedeapsa este amenda, se execută măsura educativă, a cărei durată se majorează cu cel mult 6 luni, fără a depăși maximumul prevăzut de lege pentru aceasta."

2. Prezentarea jurisprudenței propriei instanțe

Până în prezent nu s-a format o jurisprudență în această materie.

3. Punctul de vedere al judecătorului cauzei asupra problemei de drept sesizate

Din economia dispozițiilor art. 22 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, rezultă că această normă tranzitorie specială este aplicabilă exclusiv cauzelor aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a noului Cod penal.

Pe de altă parte, se observă că Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, nici în cuprinsul capitolului IV, intitulat "Dispoziții speciale privind regimul sancționator aplicabil minorilor" și nici în cadrul vreunui alt capitol, nu a edictat vreo normă tranzitorie cu privire la acele situații în care, în cadrul unei pedepse rezultante stabilite printr-o hotărâre definitivă, se regăsesc înglobate (prin cumul juridic sau aritmetic) și pedepse aplicate pentru infracțiuni comise în timpul minorității.

Singura normă juridică reglementată cu privire la situația specială a infractorilor minori condamnați definitiv la data intrării în vigoare a noului Cod penal este cea prevăzută de art. 21 din Legea nr. 187/2012, potrivit căruia

"(1) Pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii.

(2) Pedeapsa închisorii care depășește 20 de ani, aplicată pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se va înlocui cu internarea într-un centru de detenție pe o perioadă de 15 ani.

(3) În cazul pluralității de infracțiuni, înlocuirea prevăzută la alin. (1) și (2) se face cu privire la pedeapsa rezultantă.

(4) Partea executată din pedeapsa închisorii, precum și durata reținerii și arestării preventive se consideră ca parte executată din durata măsurii educative a internării în centrul de detenție", care însă nu acoperă și situația unei pluralități alcătuite din pedepse aplicate pentru infracțiuni comise înainte și după majorat.

În acest context s-a apreciat că voința legiuitorului ar trebui interpretată în sensul că, în astfel de cazuri, pedeapsa rezultantă, aplicată printr-o hotărâre rămasă definitivă înainte de data de 1 februarie 2014, pentru o pluralitate de infracțiuni, comise parte în timpul minorității și parte după majorat, nu trebuie fracționată, în sensul înlocuirii pedepselor componente aplicate pentru infracțiuni comise în timpul minorității cu măsura educativă a internării într-un centru de reeducare și al executării restului de pedepse în regim privativ de libertate, ci trebuie considerată ca un tot unitar și indivizibil, în care pedepsele nu mai pot fi disociate.

IV. Punctul de vedere al părții cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

În urma comunicării raportului întocmit în temeiul art. 476 alin. (7) din Codul procedură penală, condamnatul H.F.M. nu a formulat un punct de vedere scris privind chestiunea de drept supusă judecătii, astfel cum avea posibilitatea potrivit dispozițiilor art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală.

V. Punctele de vedere exprimate de către curțile de apel și instanțele de judecată arondate

Cele mai multe dintre instanțele judecătorești care au exprimat un punct de vedere cu privire la posibilitatea aplicării art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012, cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal - Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel București, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Suceava, Tribunalul Dolj, Tribunalul Caraș-Severin, Tribunalul Vâlcea, Tribunalul Neamț, Tribunalul Bacău, Tribunalul Giurgiu, Tribunalul Ilfov, Judecătoria Buhuși, Judecătoria Sectorului 1, Judecătoria Sectorului 3, Judecătoria Făurei -, au fost de părere că dispozițiile citate sunt incidente doar în cauzele aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a Codului penal.

În majoritate, judecătorii de la Curtea de Apel Târgu Mureș, Curtea de Apel Oradea, Tribunalul Mehedinți, Tribunalul Gorj, Tribunalul Satu Mare, Tribunalul Argeș, Tribunalul Iași, Tribunalul Constanța, Tribunalul Harghita, Tribunalul Teleorman, Tribunalul Brăila, Tribunalul Constanța, Judecătoria Drobeta-Turnu Severin, Judecătoria Târgu-Jiu, Judecătoria Calafat, Judecătoria Satu Mare, Judecătoria Oradea, Judecătoria Bacău, Judecătoria Iași, Judecătoria Miercurea-Ciuc, Judecătoria Sectorului 4 București au opinat că prevederile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal trebuie interpretate în sensul că sunt aplicabile și în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

VI. Opinia Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 619/C/802/III-5/2014 din data de 19 martie 2014, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind problema de drept: "dacă prevederile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal pot fi interpretate în sensul că sunt aplicabile și în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014".

Referitor la chestiunea de drept supusă dezlegării, Ministerului Public a susținut în cadrul concluziilor depuse la dosarul cauzei că modificările legislative care au intrat în vigoare la data de 1 februarie 2014 au schimbat radical sancțiunile aplicabile faptelor comise în timpul minorității.

Astfel, potrivit art. 114 din Codul penal, minorilor nu li se mai pot aplica pedepse, ci doar măsuri educative privative sau neprivative de libertate.

În același context, art. 21 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 a stabilit că pedeapsa închisorii executabilă, aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității, se înlocuiește cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu durata pedepsei închisorii.

Astfel, se constată că noua reglementare și legea de punere în aplicare a acesteia au statuat cu privire la faptele săvârșite de minori sub imperiul Codului penal anterior și judecate ulterior modificărilor legislative din 1 februarie 2014, precum și referitor la condamnările suferite de aceștia anterior datei menționate și care se execută sau produc efecte juridice ulterior acestei date (în această categorie intrând și condamnările la pedeapsa închisorii a căror executare a fost suspendată condiționat sau sub supraveghere, în cazul în care termenul de încercare nu s-a împlinit anterior datei de 1 februarie 2014).

De asemenea, în privința pedepselor a căror executare a fost suspendată, se remarcă faptul că art. 22 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 prevede că această măsură aplicată în baza Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității se menține și după intrarea în vigoare a Codului penal.

Alineatele (2)-(4) ale textului de lege menționat stabilesc cazurile și condițiile revocării suspendării executării dispuse

pentru infracțiuni comise de minori, precum și tratamentul sancționator incident în caz de revocare.

Astfel, în conformitate cu art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012, dacă în termenul de încercare al suspendării executării unei pedepse pentru infracțiuni comise în timpul minorității condamnatul a săvârșit din nou o infracțiune, instanța revocă suspendarea și înlocuiește pedeapsa potrivit alin. (2) sau (3), după care dacă noua infracțiune a fost comisă după majorat, se aplică o sancțiune rezultantă stabilită potrivit art. 129 alin. (2) din Codul penal.

Art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, la care face referire textul enunțat mai sus și care este incident în raport cu situația juridică examinată, statuează că, în cazul săvârșirii a două infracțiuni, dintre care una în timpul minorității și una după majorat, pentru infracțiunea comisă în timpul minorității se ia o măsură educativă, iar pentru infracțiunea săvârșită după majorat se stabilește o pedeapsă, după care, dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este închisoarea, se aplică pedeapsa închisorii, care se majorează cu o durată egală cu cel puțin o pătrime din durata măsurii educative și din restul rămas neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat.

Aplicarea legii penale mai favorabile după rămânerea definitivă a hotărârii

În procesul de aplicare a art. 6 din Codul penal, legiuitorul a statuat obligativitatea reducerii sancțiunii aflate în curs de executare la maximum special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea care a atras aplicarea pedepsei.

Operațiunea de determinare a legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive aflate în curs de executare la 1 februarie 2014 nu permite o nouă individualizare a sancțiunilor, aceasta impunând doar înlăturarea acelei părți a sancțiunii care depășește maximum special prevăzut în legea nouă.

În același context, în acest proces de stabilire a maximumului special prevăzut de noua reglementare prezintă relevanță inclusiv tratamentul sancționator incident în raport cu diversele instituții juridice reținute în cauza examinată.

Această opinie, consacrată de doctrină¹, a fost împărtășită și de Înalta Curte de Casație și Justiție.

¹ F. Streteanu, Aspecte privind aplicarea în timp a legii penale în condițiile intrării în vigoare a Noului Cod penal, Caiete de drept penal nr. 3/2013, p. 37-38.

Astfel, referitor la situația particulară a concursului de infracțiuni, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, prin Decizia nr. 1 din 14 aprilie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 1/1/2014/HP/P, a statuat cu caracter obligatoriu că: "în aplicarea legii penale mai favorabile, după judecarea definitivă a cauzei înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru ipoteza unui concurs de infracțiuni, într-o primă etapă se verifică incidența dispozițiilor art. 6 din Codul penal, cu privire la pedepsele individuale.

În a doua etapă, se verifică dacă pedeapsa rezultantă aplicată potrivit legii vechi depășește maximum la care se poate ajunge în baza legii noi, conform art. 39 din Codul penal.

În cazul în care pedeapsa rezultantă aplicată potrivit legii vechi depășește maximum la care se poate ajunge în baza art. 39 din Codul penal, pedeapsa rezultantă va fi redusă la acest maximum.

În caz contrar, pedeapsa rezultantă va rămâne astfel cum a fost stabilită potrivit legii vechi".

Astfel, pornind de la chestiunea de drept supusă dezlegării, în cazul în care sancțiunea care se execută nu este unică, ci este stabilită ca pedeapsă rezultantă pentru o pluralitate intermediară al cărei regim sancționator a fost cel prevăzut de art. 86⁴ alin. 1 raportat la art. 83 alin. 1 din Codul penal din 1969, în operațiunea de identificare și aplicare a legii penale mai favorabile prezintă relevanță și tratamentul sancționator incident, potrivit noii reglementări și, implicit, consecințele acestuia asupra sancțiunii.

Incidența dispozițiilor art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal în operațiunea de determinare a legii penale mai favorabile pentru cauzele judecate definitiv:

Întrucât noul Cod penal nu a mai prevăzut posibilitatea sancționării minorilor cu pedepse, consacrand un sistem sancționator bazat exclusiv pe măsuri educative, Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal a reglementat situațiile juridice tranzitorii create de condamnările care conțin acest tip de sancțiune, cu referire expresă la pedepsele executabile sau a căror executare a fost suspendată potrivit Codului penal anterior.

Astfel, regimul juridic incident, după data de 1 februarie 2014, în cazul pedepselor definitiv aplicate minorilor în baza

Codului penal din 1969, executabile sau a căror executare a fost suspendată, a fost lămurit, după caz, de art. 21 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, respectiv de art. 22 alin. (1) din aceeași lege.

În ceea ce privește pedepsele a căror executare a fost suspendată și pentru care a intervenit revocarea cu caracter definitiv la data modificărilor legislative examinate, s-a pus problema aplicabilității tratamentului sancționator prevăzut de art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

Astfel, în cazul infracțiunilor săvârșite în timpul minorității pentru care s-a dispus revocarea suspendării executării pedepsei, art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 instituie un tratament sancționator distinct care derogă de la cel aplicabil majorilor, determinat de modificările aduse prin noul Cod penal regimului sancționator aplicabil faptelor săvârșite de minori.

Similar regulii instituite prin Decizia nr. 1/2014 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, care poate fi valorificată cu caracter de principiu și în acest caz, în procesul de determinare și aplicare a legii penale mai favorabile pentru pedepsele stabilite prin hotărâri definitive nu prezintă relevanță doar limita maximă a sancțiunii aplicabile potrivit noilor dispoziții legale sau, după caz, noul tip de sancțiune prevăzut în Codul penal, ci și tratamentul sancționator al instituțiilor reținute cu caracter definitiv în cauză, dacă acestea își găsesc corespondent în noua reglementare.

În cazul examinat tratamentul sancționator prevăzut de art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, coroborat cu art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal nu va produce efecte doar în baza art. 5 din Codul penal, respectiv în situația în care instanța este investită cu judecarea infracțiunii care a generat revocarea suspendării pentru condamnarea suferită în timpul minorității, ci și în cazul în care revocarea a avut loc anterior modificărilor legislative din data de 1 februarie 2014, urmând ca acest tratament sancționator să fie valorificat în procesul de aplicare a legii penale mai favorabile potrivit art. 6 din Codul penal.

De altfel, în mare parte dispozițiile legale care privesc aplicarea legii penale în timp în cazul faptelor săvârșite de minori se referă la sancțiuni deja aplicate la momentul intrării în vigoare a noilor reglementări.

Un argument suplimentar în susținerea acestui punct de vedere îl constituie faptul că Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal nu distinge în privința acestui aspect în sensul limitării incidenței tratamentului sancționator prevăzut de art. 22 alin. (4) lit. b) raportat la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal doar la cazurile în care instanța este investită cu judecarea infracțiunii care atrage revocarea suspendării, prin urmare în acord cu principiul "ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus" aceste dispoziții legale își găsesc aplicabilitatea și în operațiunea de determinare a legii penale mai favorabile în cazul hotărârilor definitive.

Astfel cum rezultă și din expunerea de motive a Legii nr. 187/2012, adoptarea dispozițiilor legale examinate a fost determinată de situația tranzitorie pe care o generează hotărârile prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei, în condițiile în care noul Cod penal nu mai prevede posibilitatea aplicării acestui tip de sancțiune în cazul minorilor, ci doar a măsurilor educative (punctul 2.1 al Expunerii de motive a Legii nr. 187/2012).

Or, tratamentul sancționator instituit pentru acest tip de situație tranzitorie trebuie să fie identic, indiferent dacă infracțiunea care atrage revocarea suspendării executării este în curs de judecată ulterior datei de 1 februarie 2014 sau s-a judecat definitiv anterior acestei date.

Necesitatea eficientizării acestui tratament sancționator în cazul condamnărilor definitive rezultă și din interpretarea teleologică a dispozițiilor legale examinate, înțelesul acestora rezultând și din finalitatea lor.

Interpretarea teleologică are menirea de a stabili sfera de incidență a unui text legal, având în vedere scopul urmărit de legiuitor prin adoptarea acestuia.

Deși din examinarea sumară a expresiei literale folosite de legiuitor s-ar putea deduce că această dispoziție legală este incidentă doar atunci când revocarea suspendării executării pedepsei este realizată efectiv de instanța investită cu judecarea infracțiunii care atrage revocarea, finalitatea normei este aceea de a acoperi juridic toate situațiile în care se regăsesc hotărâri prin care s-a stabilit acest mod de individualizare a executării pedepsei, fără a se distinge în funcție de momentul în care are loc revocarea suspendării executării pedepsei.

În concluzie, aplicarea legii penale mai favorabile și în acest caz, similar concursului de infracțiuni, va parcurge două etape:

1. În prima etapă se vor analiza pedepsele aplicate pentru infracțiunile care formează pluralitatea intermediară prin prisma maximului special prevăzut de legea nouă, urmând ca pedeapsa aplicată pentru infracțiunea comisă în timpul minorității să fie înlocuită cu măsura educativă corespunzătoare, iar cea stabilită pentru fapta comisă după împlinirea vârstei de 18 ani să fie comparată cu maximul special prevăzut de legea nouă și redusă, după caz, dacă acesta este depășit;

2. În cea de-a doua etapă se va examina dacă pedeapsa rezultantă aplicată în cauză este mai mare decât cea anterior determinată, inclusiv prin eficientizarea tratamentului sancționator prevăzut de art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, raportat la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

VII. Opinia specialiștilor consultați

În conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (10) raportat la art. 473 alin. (5) din Codul de procedură penală a fost solicitată opinia scrisă a unor specialiști recunoscuți asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, constatându-se că nici aceștia nu au un punct de vedere unitar.

Au fost transmise următoarele opinii:

a) Departamentul de Drept Penal din cadrul Facultății de Drept - Universitatea din București a transmis următorul punct de vedere:

Dispozițiile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 se referă la situația când, după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare cu suspendarea executării pedepsei pentru infracțiuni săvârșite în timpul minorității, a intrat în vigoare Codul penal, iar condamnatul a săvârșit o nouă infracțiune în cursul termenului de încercare.

Disponând revocarea măsurii, instanța nu va mai putea aplica pedeapsa a cărei executare fusese suspendată deoarece, potrivit Codului penal, această sancțiune nu mai este aplicabilă minorilor infractori. În acest caz pedeapsa va fi înlocuită cu o măsură educativă în funcție de natura pedepsei a cărei suspendare fusese dispusă inițial [închisoarea va fi înlocuită cu măsura educativă a internării într-un centru educativ - art. 22 alin. (2) din Legea nr. 187/2012, iar amenda va fi înlocuită cu măsura educativă a consemnării la sfârșit de săptămână - art. 22 alin. (3) din Legea nr. 187/2012].

Dacă noua infracțiune comisă în termenul de încercare este săvârșită după majorat va exista o pluralitate între infracțiunea comisă anterior - pentru care se dispusese măsura suspendării - și noua infracțiune, pentru care va răspunde ca major. În urma revocării suspendării, pedeapsa aplicată nu mai poate fi pusă în executare, deoarece în Codul penal, față de minorii infractori se pot lua numai măsuri educative.

Conform art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012, dacă pentru noua infracțiune săvârșită după majorat se va aplica o pedeapsă, atunci contopirea sancțiunilor (măsură educativă și pedeapsă) se va face conform art. 129 alin. (2) din Codul penal.

Dispozițiile tranzitorii din art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 sunt aplicabile cu privire la cauzele în care a fost pronunțată, până la 1 februarie 2014, o hotărâre de condamnare cu suspendarea executării pedepsei pentru o infracțiune comisă în timpul minorității și pentru care nu s-a pronunțat revocarea acestei măsuri până la aceeași dată.

Dacă revocarea suspendării executării pedepsei pentru o infracțiune comisă în timpul minorității a avut loc înaintea datei de 1 februarie 2014, înseamnă că instanța a dispus și executarea pedepsei închisorii, soluție conformă cu dispozițiile Codului penal anterior. Astfel, la 1 februarie 2014 condamnatul s-ar afla în executarea unei pedepse cu închisoarea aplicată pentru o infracțiune săvârșită în timpul minorității. Nu are importanță că anterior fusese dispusă măsura suspendării executării pedepsei câtă vreme aceasta a fost revocată și pedeapsa a devenit executabilă. În acest caz se vor aplica dispozițiile tranzitorii prevăzute în art. 21 din Legea nr. 187/2012. Aceasta este situația în care se află condamnatul din cauza în care a fost pronunțată încheierea anexată.

În concluzie, dispozițiile din art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 nu pot fi aplicate și în cazul faptelor definitiv judecate și pentru care s-a aplicat pedeapsa închisorii până la 1 februarie 2014.

În speță fiind vorba de o cauză definitiv judecată, dispozițiile legii noi se vor aplica doar dacă sunt mai favorabile. Altfel spus, sancțiunile aplicate în baza legii vechi vor fi reduse ori schimbate doar dacă potrivit noilor dispoziții acestea nu ar mai avea suport legal.

În Codul penal, pentru infracțiunile săvârșite în timpul minorității, nu se mai pot aplica pedepse, ci numai măsuri

educative. Așadar, după intrarea în vigoare a Codului penal, pedeapsa de 6 luni închisoare nu mai poate rămâne să fie executată alături de cealaltă pedeapsă de 6 ani și 6 luni. Pedeapsa cu închisoarea executabilă la 1 februarie 2014 (6 luni + 6 ani și 6 luni) nu poate fi privită ca un tot unitar deoarece la aceste pedepse s-a ajuns în urma revocării suspendării, caz în care pedepsele nu se contopesc. În cauză nu sunt aplicabile dispozițiile art. 6 alin. (4) din Codul penal, deoarece condamnatul nu se afla în executarea unei măsuri educative luate potrivit Codului penal anterior, ci se afla în executarea unei pedepse cu închisoarea. Vor fi, însă, incidente dispozițiile art. 21 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 și astfel pedeapsa de 6 luni închisoare se va înlocui cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție pe o perioadă egală cu pedeapsa închisorii, adică tot de 6 luni. Pedeapsa închisorii de 6 ani și 6 luni aplicată pentru o infracțiune în formă continuată a fost pronunțată printr-o hotărâre definitivă și nu mai poate fi reindividualizată în condițiile art. 36 din Codul penal, ci doar comparată cu noile dispoziții ținând cont de prevederile art. 6 alin. (1) din Codul penal.

În urma aplicării dispozițiilor art. 21 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 condamnatul s-ar afla în executarea măsurii educative a internării într-un centru de detenție pe o perioadă de 6 luni și în executarea pedepsei cu închisoare de 6 ani și 6 luni. Întrucât în cauză există o pluralitate de două infracțiuni, dintre care una comisă în timpul minorității și una după majorat (pentru infracțiunea comisă în timpul minorității s-a luat o măsură educativă privativă de libertate și pentru cea comisă după majorat s-a aplicat o pedeapsă), ar fi incidente dispozițiile art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal. În acest caz s-ar aplica pedeapsa cu închisoarea de 6 ani și 6 luni la care s-ar adăuga între 25% din durata măsurii educative și întreaga durată a acestei măsuri. S-ar putea ajunge astfel potrivit noilor dispoziții la o pedeapsă rezultantă de 7 ani.

Așadar, sancțiunea aplicată definitiv sub imperiul legii vechi, de 6 luni + 6 ani și 6 luni nu este mai mare decât sancțiunea la care s-ar putea ajunge potrivit noilor dispoziții - o pedeapsă rezultantă de 7 ani conform art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal. Întrucât legea nouă nu este mai favorabilă, sancțiunile aplicate definitiv sub imperiul legii vechi nu vor fi schimbate.

b) Institutul de Cercetări Juridice "Academician Andrei Rădulescu" al Academiei Române a transmis următoarele considerații:

I. În principiu, prevederile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, sunt aplicabile și în cazul faptelor definitive judecate până la data de 1 februarie 2014, dar numai referitor la tratamentul pluralității de infracțiuni (acesta având un regim independent de acela care se referă la condamnările definitive componente ale pluralității).

În aceste cazuri, soluțiile juridice ar putea însă diferi după modul în care se interpretează dispozițiile privitoare la termenii concursului de infracțiuni (dacă există un concurs dintre o pedeapsă și o măsură educativă privativă de libertate sau un concurs între două pedepse).

Se știe că, în varianta în care persoana a săvârșit două infracțiuni concurente dintre care una în timpul minorității, iar alta după majorat, instanța va lua o măsură educativă pentru prima infracțiune și va aplica o pedeapsă pentru infracțiunea săvârșită după majorat, iar la stabilirea sancțiunii care va urma să fie executată se ține seama, în principal, de natura privativă sau neprivativă de libertate a măsurii educative luate pentru infracțiunea săvârșită în timpul minorității, precum și de natura pedepsei aplicate pentru infracțiunea săvârșită după majorat (detențiunea pe viață, închisoarea, amenda).

Astfel: dacă pedeapsa aplicată pentru infracțiunea săvârșită după majorat este detențiunea pe viață, se execută numai aceasta; dacă este închisoarea, se aplică numai pedeapsa închisorii, când măsura educativă luată pentru infracțiunea săvârșită în timpul minorității este neprivativă de libertate, iar dacă măsura educativă este privativă de libertate se aplică tot pedeapsa închisorii care se majorează cu o durată egală cel puțin cu o pătrime din durata măsurii educative ori din restul neexecutat din aceasta la data săvârșirii infracțiunii comise după majorat și, în sfârșit, dacă măsura educativă este privativă de libertate, iar pedeapsa este amenda, se execută măsura educativă, a cărei durată se majorează cu cel mult 6 luni, fără a depăși maximumul prevăzut de lege pentru aceasta.

II. În speța în care se solicită dezlegarea de principiu, inculpatul H.F.M., condamnat în condițiile Codului penal anterior de Judecătoria Sectorului 2 București la 6 luni închisoare pentru săvârșirea ca minor a infracțiunii prevăzute în art. 181 din Codul penal, cu suspendarea executării pedepsei sub supraveghere (art. 86⁴ din Codul penal), până la epuizarea termenului de încercare de 2 ani și 6 luni, devenit major, a săvârșit o nouă infracțiune, tot în condițiile Codului penal anterior pentru care i s-a aplicat o pedeapsă de 6 ani și 6 luni închisoare.

Noua infracțiune, fiind comisă în termenul de încercare al unei pedepse anterioare cu suspendarea executării, a atras,

conform legii penale anterioare, revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere, inculpatul urmând să execute ambele sancțiuni, atât cea de 6 luni, cât și cea de 6 ani și 6 luni, în total 7 ani de închisoare.

Chiar dacă aparent ne aflăm în fața unui caz când nu există recidivă (după Codul penal anterior) sau când nu există condițiile unei pluralități intermediare (după Codul penal în vigoare) întrucât primul termen al recidivei este constituit dintr-o condamnare de 6 luni (și nu mai mare de 6 luni cum prevede legea penală) nu vor fi aplicate regulile concursului de infracțiuni, cum ar rezulta din dispozițiile art. 40 din Codul penal anterior, ci regulile speciale prevăzute în cazul revocării suspendării executării pedepsei prevăzute în art. 83 din Codul penal anterior.

În acest caz, sancțiunea aplicată pentru cea de-a doua infracțiune, comisă în termenul de încercare al primei infracțiuni, nu se contopește, ci se execută independent una de cealaltă, soluție prevăzută în art. 83 alin. 1 din Codul penal anterior. Este unul din cazurile când existența situației denumite "pluralitate intermediară" (sau în Codul penal anterior "cazuri când nu există recidivă") nu conduce la aplicarea obligatorie a regulilor concursului de infracțiuni, ci operează unele reguli speciale cum sunt cele care se referă la săvârșirea unei noi infracțiuni în termenul de încercare prevăzut de lege, pentru o pedeapsă pronunțată cu suspendarea executării.

În acest caz, cele două infracțiuni se execută integral și nu se contopesc, atât sancțiunea de 6 luni închisoare, cât și cea de 6 ani și 6 luni închisoare, ceea ce revine la o pedeapsă de 7 ani închisoare pe care inculpatul trebuie să o execute.

Observăm că instanța care a judecat cea de-a doua infracțiune nu putea să aplice prevederile Codului penal în ceea ce privește înlocuirea închisorii (care nu mai putea fi aplicată minorului potrivit Codului penal) cu măsura educativă a internării într-un centru de detenție [art. 129 alin. (2) din Codul penal] întrucât sancțiunea inițială de 6 luni închisoare pentru prima infracțiune era definitivă, pe lângă faptul că măsura educativă pretins înlocuitoare se putea aplica pe o durată de la 2 ani la 5 ani, pe când pedeapsa aplicată în speță în baza legii penale anterioare a fost de 6 luni închisoare. Or, se știe că ceea ce este hotărâtor în asemenea situații este durata privațiunii de libertate și nu felul privațiunii (închisoare sau măsura educativă a internării într-un centru de detenție).

Dar prevederile noului Cod penal în materia tratată nu puteau fi aplicate nici cu privire la situația fiecărei condamnări componente a pluralității acestei condamnări, având caracter definitiv. Pedepsele aplicate pentru fiecare infracțiune, reprezentând condamnări definitive pronunțate sub legea anterioară, nu mai puteau fi puse în discuție decât eventual în baza art. 6 din Codul penal, problemă care nu a fost însă ridicată în fața instanței de judecată. Singurele aspecte care ar putea fi puse în discuție ar fi privit tratamentul sporului de pedeapsă pe care îl atrage existența pluralității de infracțiuni, problematică independentă de aceea a condamnărilor componente ale pluralității de infracțiuni.

În situația de excepție a speței, când noua condamnare se pronunță pentru o faptă comisă în termenul de încercare pentru o altă condamnare anterioară pronunțată cu suspendarea executării pedepsei, problema sporului de pedeapsă în cazul pluralității de infracțiuni capătă o altă dimensiune. În acest caz, sunt aplicabile oare regulile concursului de infracțiuni sau sunt aplicabile alte reguli?

Se știe că legea penală anterioară prevedea, în acest sens, totalizarea sancțiunilor aplicate condamnatului, spre deosebire de Codul penal [art. 96 alin. (5) din Codul penal] care prevede aplicarea unui regim mai sever, și anume prin aplicarea regulilor recidivei sau a pluralității intermediare, ceea ce ar conduce la o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 7 ani. Fiind vorba de o recidivă postcondamnată, pedepsele aplicate se contopesc [art. 43 alin. (2) din Codul penal], iar pedeapsa rezultantă se adaugă la pedeapsa neexecutată sau la restul rămas neexecutat din aceasta. În acest mod se ajunge la o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 7 ani.

Aceasta înseamnă că, în asemenea situații, sunt aplicabile numai dispozițiile legii anterioare în privința tratamentului unei condamnări comise în termenul de încercare a unei condamnări anterioare pronunțate cu suspendarea executării pedepsei.

Desprindem din cele de mai sus concluzia că, atunci când legea penală nouă, în privința tratamentului pluralității de infracțiuni, atrage consecințe mai grave decât cele prevăzute în Codul penal anterior, acesta din urmă devine aplicabil în cazul succesiunii de legi penale în timp, când are loc modificarea tratamentului aplicării sancțiunii în situația săvârșirii unei noi infracțiuni în termenul de încercare al suspendării executării pedepsei pronunțate pentru o infracțiune anterioară.

Desigur, soluția susceptibilă a fi aplicată ar fi alta dacă instanța ar transforma prima condamnare din 6 luni închisoare în 6 luni internare într-un centru de detenție (deși această din urmă măsură educativă se dispune pe o perioadă de la 2-5 ani, pe lângă faptul că soluția asupra condamnărilor componente ale concursului a rămas definitivă). În acest caz ar

deveni aplicabil art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, iar sporul de pedeapsă ar fi o pătrime din durata măsurii educative, ceea ce ar însemna o lună și 15 zile, condamnatul urmând să execute o pedeapsă de 6 ani, 7 luni și 15 zile în loc de 7 ani închisoare.

III. Concluzii

În raport cu cele de mai sus, concluzia pe care o desprindem este aceea că, în principiu, prevederile art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal pot fi aplicabile și în cazul faptelor definitiv judecate până la data de 1 februarie 2014, dar numai referitor la tratamentul pluralității de infracțiuni, acesta având un regim independent de acela care se referă la condamnările definitive componente ale pluralității.

În aceste cazuri, soluțiile juridice ar putea însă diferi după modul în care se interpretează dispozițiile privitoare la termenii concursului de infracțiuni, respectiv dacă există un concurs dintre o infracțiune și o măsură educativă privativă de libertate sau un concurs între două infracțiuni, așa cum s-a demonstrat mai sus.

VIII. Raportul asupra chestiunii de drept

Punctul de vedere exprimat de judecătorul-raportor este în sensul că dispozițiile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal reprezintă o normă tranzitorie, incidentă doar în cauzele aflate în curs de judecată la data de 1 februarie 2014, data intrării în vigoare a Codului penal.

În speță, la data formulării contestației, pedeapsa de 6 luni închisoare aplicată prin Sentința penală nr. 641 din 22 iunie 2007 a Judecătoriei Sectorului 2 București nu mai avea o existență de sine stătătoare, fiind revocată și adăugată la pedeapsa de 6 ani și 6 luni aplicată prin Sentința penală nr. 528 din 2 august 2010 a Tribunalului București, Secția a II-a penală, condamnatul având de executat o pedeapsă rezultantă de 7 ani închisoare.

Ca atare, la data intrării în vigoare a Codului penal, contestatorul se afla în executarea unei pedepse cu închisoarea și nu se mai punea problema pedepsei ce ar trebui aplicate în cazul unei infracțiuni comise după majorat, dar în termenul de încercare al suspendării executării unei pedepse pentru infracțiuni comise în timpul minorității, ipoteză prevăzută de art. 22 alin. (4) din Legea nr. 187/2012.

De aceea dispozițiile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal nu pot fi aplicate în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

IX. Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, reține următoarele:

A. Cu privire la condițiile de admisibilitate ale sesizării

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, existând o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei ce formează obiectul Dosarului nr. 200/93/2014 aflat pe rolul Curții de Apel București, Secția I penală.

Din verificările efectuate a rezultat și faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii asupra chestiunii a cărei dezlegare se solicită și, de asemenea, această chestiune nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Constatând, deci, îndeplinite condițiile de admisibilitate menționate de art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte va proceda la analizarea pe fond a chestiunii de drept ce face obiectul prezentei cauze.

B. Cu privire la chestiunea de drept a cărei dezlegare este solicitată

Problema de drept ce face obiectul prezentei cauze privește aplicarea dispozițiilor art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal, în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

Înalta Curte reține că, spre deosebire de situația cauzelor penale aflate în stare de judecată, unde în situațiile tranzitorii este obligatoriu un examen privind legea penală mai favorabilă, în cazul faptelor definitiv judecate aplicarea legii penale mai favorabile poate fi făcută doar în situațiile expres prevăzute de lege. Și în expunerea de motive a noului

Cod penal s-a arătat că "în contextul consacării explicite în Constituție a principiului separației puterilor în stat, o altă problemă care s-a cerut soluționată a fost stabilirea relației între principiul autorității de lucru judecat și aplicarea legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive. În mod cert, principiul constituțional enunțat impune reducerea la minimum necesar a atingerilor aduse autorității de lucru judecat, astfel că o restrângere a acestei autorități se justifică doar în măsura în care ea are la bază tot un principiu de natură constituțională, cum este cazul principiului legalității pedepsei. În consecință, s-a optat pentru menținerea reglementării aplicării obligatorii a legii penale mai favorabile (art. 6) și renunțarea la aplicarea facultativă a acestei legi în cazul pedepselor definitive, aceasta din urmă neputând fi justificată prin raportare la principiul legalității."

Deoarece noul Cod penal nu a mai prevăzut posibilitatea sancționării minorilor cu pedepse, consacrand un sistem sancționator bazat pe măsuri educative, Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Codului penal a reglementat expres anumite situații tranzitorii în care era dificil de apreciat care este legea penală mai favorabilă, în capitolul IV "Dispoziții speciale privind regimul sancționator aplicabil minorilor".

Având în vedere că în cazul faptelor soluționate prin hotărâri judecătorești definitive aplicarea legii penale mai favorabile se face doar în situații de excepție, legiuitorul a utilizat expresii explicite de genul "pedeapsa amenzii executabilă" (art. 20 din Legea nr. 187/2012), "pedeapsa închisorii executabilă" (art. 21 din Legea nr. 187/2012).

Printr-o interpretare per a contrario rezultă că unde în textul de lege nu se face referire expresă la situația sancțiunilor aplicate prin hotărâri judecătorești definitive trebuie considerat că dispoziția legală este aplicabilă doar cauzelor în care nu exista o hotărâre definitivă la data de 1 februarie. În această categorie se înscrie și art. 22, care în alin. (4) prevede că "Dacă în termenul de încercare al suspendării executării unei pedepse pentru infracțiuni comise în timpul minorității condamnatul a săvârșit din nou o infracțiune, instanța revocă suspendarea și înlocuiește pedeapsa potrivit alin. (2) sau (3), după care:

a) dacă noua infracțiune a fost comisă în timpul minorității, se stabilește și pentru aceasta o măsură educativă, iar apoi se aplică măsura educativă cea mai grea;

b) dacă noua infracțiune a fost comisă după majorat, se aplică o sancțiune potrivit art. 129 alin. (2) din Codul penal."

Din economia acestor dispoziții rezultă că norma este aplicabilă cauzelor aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a noului Cod penal, și nu atunci când există o pedeapsă rezultantă stabilită printr-o hotărâre definitivă, în care se găsesc înglobate, ca urmare a revocării suspendării condiționate, pedepse aplicate în timpul minorității și pedepse aplicate în majorat, ca în speța dedusă judecătii.

Concluzionând, în considerarea celor expuse, rezultă că prevederile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal nu sunt aplicabile faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel București Secția I penală prin Încheierea din data de 20 februarie 2014, în Dosarul nr. 200/93/2014, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând aplicabilitatea dispozițiilor art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din noul Cod penal în cazul faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014 și stabilește:

"Prevederile art. 22 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal cu referire la art. 129 alin. (2) lit. b) din Codul penal nu sunt aplicabile faptelor definitiv judecate la data de 1 februarie 2014."

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 477 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 12 mai 2014.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE
A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI
JUSTIȚIE
CORINA MICHAELA JÎJÎIE

Magistrat-asistent,
Alina Gabriela
Păun